

Archief van Jaap Dragt

In 2006 verwierf het Nederlands Muziek Instituut het archief van organist, componist en pedagoog Jaap Dragt (1930-2003). Dragt was misschien wel het bekendst als pedagoog en was als orgelleraar van 1961 tot 1987 verbonden aan het Zwols Conservatorium.

Het archief bevat zijn composities (manuscripten, maar ook gedrukte muziek), correspondentie, documentatie en wat persoonlijke documenten. Jaap Dragt was orgelleerling van Jacob Bijster aan het Amsterdams Conservatorium en behaalde in 1955 de Prix d'excellence. Dragt heeft vooral veel organisten opgeleid. Als resultaat van zijn didactische kwaliteiten en activiteiten publiceerde hij in 1972 een boek 'Orgelmethoden in heden en verleden' (verschenen bij Broekmans & Van Poppel in Amsterdam) waarin hij een overzicht gaf van orgelmethodes door de eeuwen heen. De volledige verzameling orgelmethodes die Dragt gebruikte voor het schrijven van zijn boek werd door zijn oud-leerling Gea Hoven geschonken als aanvulling op het archief.

Ter gelegenheid van zijn 70e verjaardag in 2000 kreeg Dragt een liber amicorum van zijn leerlingen en werd spoedig daarna een cd-album uitgebracht met bestaande opnamen en met opnieuw gemaakte opnamen van zijn composities. Of die nog te krijgen is betwijfel ik, maar voor mij gaf het album een mooi inzicht in zijn muziek.

In zijn composities, die vrijwel uitsluitend voor orgel zijn geschreven, zijn drie fasen te onderscheiden. In de eerste (tot circa 1966) en de derde (vanaf circa 1980) staat de kerkmuziek centraal.

De periode daartussen staat meer in het teken van grote, niet-koraalgebonden muziek, gecomponeerd voor instrumenten met de rijke klankkleuren van de in de 18de en 19de eeuw in Frankrijk

gebouwde orgels. De titels van sommige werken herinneren aan die voorkeur:

Postlude pour orgue, Elégie et Sortie, Trois préludes, Epitaphe, Fantasia inef-fable etc. Ook schreef hij 2 concertino's voor orgelpositief en strijkers.

Zijn muziek die niet voor orgel is geschreven heeft meestal een kerkelijke achtergrond: kerkmuziek voor koor en voor solostem(men), melodieën voor kerkliederen etc. Zijn muziek is uitgegeven door Ars Nova, Alsbach en bij Donemus. Een aantal van zijn werken is niet uitgegeven.

Dragt verkende in zijn muziek de mogelijkheden van metriek, ritmiek, harmonie en tonaliteit. Hij gebruikte aanvankelijk nog maatstrepen, daarna mensuurstrepen en vervolgens zag hij ook daarvan af. Door kleine aanwijzingen gaf hij aan welke noten een fractie verlengd of verkort moesten worden.

In zijn harmoniegebruik komen dikwijls akkoorden voor die niet binnen de toonaard passen, en ook werkte hij met polytonaliteit. Aanvankelijk stond hij onder invloed van componisten als Paul Hindemith, Hugo Distler en Hans Friedrich Micheelsen; later, in de tweede periode, kwam daarbij de invloed van zijn oud-leraar Jacob Bijster bij. Jammer genoeg hoor je de muziek van Dragt niet vaak.

Op de site van de oude opnamen van orgelconcerten die de NCRV in de loop der jaren verzorgde staat een concert van Jaap Dragt dat werd opgenomen in 1959, zie hiervoor <http://orgelconcerten.ncrv.nl/>. In dit twintig minuten durend programma bespeelde Jaap Dragt het Robustelly-orgel in Helmond, een instrument dat zich uitstekend leent voor Frans barokmuziek. Op het programma staan werken van Roberday, Du Mage en Titelouze. Het zou beslist de moeite waard zijn als de NCRV ook wat opna-

men van Dragts eigen muziek toegankelijk zou maken. Helaas vind je nu nog geen enkele compositie van Dragt terug in het inmiddels rijke en interessante geluidsarchief.

In het archief van Dragt vond ik een onverwachte boekenbijlage van Vrij Nederland uit 1980. Daarin wordt Jaap Dragt opgevoerd als liefhebber van het boek en als iemand die graag leest: 'Door een boek te kopen, steun je de auteur; dat is iets om rekening mee te houden', zegt hij in zijn motivatie om geen boeken van de bibliotheek te lenen, en wat verderop: 'Lezen behoedt je voor zelfoverschatting en leert je relativeren.'

Frits Zwart

Scheveningen 15 Sept 1915

De Franse dirigent Rhené-Bâton (1879-1940) heeft van 1914 tot 1919 de zomerconcerten van het Residentie Orkest in Scheveningen gedirigeerd. Eigenlijk heette hij René-Emmanuel Baton, maar zijn naam kom je bijna alleen tegen zoals in het begin geschreven, zonder voornaam.

Op de foto is een opdracht te zien die Rhené-Bâton richtte aan de violist Sam Swaap (1889-1971), destijds als concertmeester aan het RO verbonden. Rhené-Bâton raakte ook onder de indruk van het werk van de 21-jarige componist Alexander Voormolen. Hij stelde Voormolen voor naar Parijs te komen om daar zijn studie te voltooien. Toen Voormolen in Parijs aankwam werd hij door Rhené-Bâton in contact gebracht met componisten als Maurice Ravel en Albert Roussel. (FZ)